

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

2023 m. vasario 22 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, susidedanti iš teisėjų Andžej Maciejewski, Antano Simniškio (kolegijos pirmininkas) ir Algirdo Taminsko, susipažinusi su 2023 m. vasario 13 d. paduotu ieškovės P. P. kasaciniu skundu dėl Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. sausio 12 d. nutarties peržiūrėjimo

n u s t a t ė:

Byloje ieškinys pareikštas dėl reikalavimo perleidimo sutarties pripažinimo negaliojančia. Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2023 m. sausio 12 d. nutartimi panaikino Klaipėdos apylinkės teismo 2022 m. birželio 8 d. sprendimą ir perdavė bylą nagrinėti iš naujo pirmosios instancijos teismui.

Kasaciniu skundu ieškovė P. P. prašo panaikinti Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. sausio 12 d. nutartį ir perduoti bylą nagrinėti iš naujo apeliacinės instancijos teismui.

Ieškovės kasacinis skundas grindžiamas [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytais kasacijos pagrindais – materialiosios ir proceso teisės normų pažeidimu, turinčiu esminės reikšmės vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, jeigu šis pažeidimas galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui, taip pat skundžiamame teismo sprendime (nutartyje) nukrypimu nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos.

Atrankos kolegija pažymi, kad kasacinis teismas tikrina žemesnės instancijos teismų sprendimų (nutarčių) teisėtumą tik išimtiniais atvejais, kai yra bent vienas iš [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalyje nustatytų kasacijos pagrindų ([CPK 346 straipsnio](#) 1 dalis). Kasaciniame skunde nepakanka vien tik nurodyti kasacijos pagrindą – įvardyti kasacijos pagrindo buvimą būtina pagrįsti išsamiais teisiniais argumentais ([CPK 347 straipsnio](#) 1 dalies 3 punktas). Be to, [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalyje nurodyti kasacijos pagrindai patvirtina, jog kasacija leidžiama ne teisės klausimais apskritai, bet siekiant, jog kasaciniame teisme būtų nagrinėjamos tik tokios bylos, kuriose keliama teisės problemų išsprendimas būtų reikšmingas vienodam teisės aiškinimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 1 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti buvus pažeistą materialiosios ar proceso teisės normą, teisinius argumentus, patvirtinančius nurodytos (nurodytų) teisės normos (normų) pažeidimą bei argumentuoti pagrįsti, kad teisės pažeidimas, į kurį apeliuojama, turi esminę reikšmę vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, taip pat kad jis (teisės pažeidimas) galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 2 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti konkrečią Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisės aiškinimo ir taikymo praktiką, suformuotą byloje, kurių faktinės aplinkybės yra analogiškos ar iš esmės panašios į bylos, kurioje priimtas teismo sprendimas (nutartis) skundžiamas kasacine tvarka, bei argumentuoti pagrįsti, kad teismas skundžiamame procesiniame sprendime nukrypo nuo tokios Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos praktikos. Tai daroma analizuojant apskųstuose teismų sprendimuose išdėstytus teisinius motyvus ir juos lyginant su Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuota teisės taikymo ir aiškinimo praktika.

Ieškovės paduotas kasacinis skundas grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:

1. Apeliacinės instancijos teismas netinkamai taikė [CPK 327 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą ir priėmė nepagrįstą nutartį grąžinti bylą pirmos instancijos teismui. Ieškovės manymu, pirmojoje instancijoje buvo atskleista bylos esmė ir pagal byloje pateiktus įrodymus bylą buvo galima išnagrinėti iš esmės. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo išaiškinta, kad konstatuojamas, jog neatskleista bylos esmė, teismas turi nurodyti, kokie svarbiausi teisiniai ar faktiniai klausimai yra nagrinėjamos bylos esmė, ir motyvuoti, kad šių aplinkybių nustatymas negalimas apeliacinės instancijos teisme dėl to, kad reikia surinkti didelės apimties naujų įrodymų. Neišsamus ar nepakankamas bylos aplinkybių tyrimas pirmosios instancijos teisme gali būti vertinamas kaip proceso pažeidimas, sudarantis pagrindą panaikinti ar pakeisti teismo sprendimą, bet jis nėra pakankamas perduoti ginčą nagrinėti pirmosios instancijos teismui, jeigu tai įmanoma padaryti apeliacinės instancijos teisme (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. kovo 30 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-179-469/2016](#), 27 punktas; 2018 m. rugsėjo 21 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-326-1075/2018](#), 32 punktas). Pirmosios instancijos teisme buvo nustatytos visos svarbios bylai reikšmingos faktinės aplinkybės, proceso šalys galėjo nevaržomai teikti paaiškinimus, atsikirtimus visais klausimais, šalys naudojo visomis [CPK](#) suteiktomis galimybėmis teikti įrodymus, galiausiai, pirmos instancijos teismas pats buvo aktyvus ir aiškinosi visas procesiniuose dokumentuose keliamas teisės ir fakto klausimus. Bylos grąžinimas prieštarauja proceso ekonomiško ir koncentruotumo principams, vilkina patį procesą, be to, skundžiamoje apeliacinės instancijos teismo nutartyje nurodomi „siurpriziniai“ argumentai, kurių šalys neteikė pirmosios instancijos teismui.
2. Ieškovė pareikštu ieškiniu prašė pripažinti reikalavimo perleidimo sutartį negaliojančia [CK 1.80 straipsnio](#) 1 dalies ir 6.103 straipsnių pagrindais, nes reikalavimo perleidimo sutartis buvo sudaryta nesilaikant privalomos notarinės formos. Vien ta aplinkybė, kad pirmosios instancijos teismas kitais pagrindais tenkino ieškovės ieškinį, nesudaro pagrindo manyti, kad „nebuvo atkleista bylos esmė“ šioje konkrečioje ieškinio dalyje. Niekinio sandorio teisinės pasekmės ir niekinio sandorio faktą teismas konstatuoja *ex officio* (savo iniciatyva) ([CK 1.78 straipsnio](#) 5 dalis) nepriklausomai kurioje instancijoje nagrinėjama byla. Taigi, apeliacinės instancijos teismas, nepaisant bylos šalių prašymų ar iniciatyvų, pirmos instancijos teismo argumentacijos ir motyvų sprendime, galėjo ir privalėjo pats teisiskai įvertinti sandorį *ex officio*. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad tais atvejais, kai akivaizdus sandorio negaliojimo pagrindas ir nereikia rinkti papildomų įrodymų, teismas *ex officio* gali pripažinti sandorį negaliojančiu (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2003 m. sausio 20 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-62/2003; 2012 m. spalio 5 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-409/2012](#); 2020 m. gegužės 6 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. e3K-3-141-469/2020](#)).
3. Apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai padarė išvadą iš savo iniciatyva išplėtė ieškovės ieškinį, kad esą „ieškovė, prašydama pripažinti reikalavimo perleidimo sutartį negaliojančia, iš esmės siekė teisinio santykio tarp jos ir jos senelių pripažinimo, t. y. pripažinimo, kad ieškovė nėra ir niekada nebuvo skolinga seneliams pagal žemės sklypų pirkimo sutartį. Apeliacinės instancijos teismo padaryta išvada yra ieškovei siurprizingė ir netikėta, išeinanti iš pareikšto ieškinio ribų. Tarp ieškovės (anukės) ir jos senelių ginčo nėra ir niekada nebuvo. Ieškovei nekilo grėsmė iš 2009 m. kovo 26 d. žemės sklypų pirkimo sutarties, ieškovei (anūkei) nereikėjo gintis nuo senelių siekiant pripažinti, kad ieškovė nėra ir niekada nebuvo skolinga seneliams pagal šią sutartį. Seneliai į bylą buvo įtraukti

atsakovais todėl, kad senelė buvo reikalavimo perleidimo sutarties šalis, o senelis jos sutuoktinis.

4. Apeliacinės instancijos teismas padarė nepagrįstą išvadą, kad pirmosios instancijos teismas be pagrindo vertino sandorį pagal [CK 1.91 straipsnį](#). Ieškovė nesutinka, kad ji neturi teisės gintis nuo atsakovės [CK 1.91 straipsnio](#) 1 dalies pagrindu reikalaujama panaikinti neatlygintą reikalavimo perleidimo sutartį dėl atsakovės apgaulės, kuri pasireiškė nesąžiningai pateikiant pasirašyti reikalavimo perleidimo sutartį kaip buto nuomos sutartį garbaus amžiaus (80 metų) ieškovės senelei. Viešajai tvarkai ar gerai moralei prieštaraujantis sandoris yra niekinis ir negalioja ([CK 1.81 straipsnio](#) 1 dalis). Apgautas garbaus amžiaus (80 metų) žmogus pats viešai teismo posėdyje pareiškė, kad buvo atsakovės apgautas: „Parašą iš manęs išgavo apgaule, sakė, kad reikia pasirašyti dėl buto nuomos“.

Atrankos kolegija, susipažinusi su kasacinio skundo argumentais, skundžiamų teismų procesinių sprendimų motyvais ir jų pagrindu padarytomis išvadomis, sprendžia, kad kasaciniame skunde nekeliami tokių teisės klausimų, kurie atitiktų [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalyje nurodytus bylos peržiūrėjimo kasacine tvarka pagrindus. Atrankos kolegijos vertinimu, kasacinio skundo argumentais nepagrindžiama, kad teismai netinkamai aiškino ir taikė skunde nurodytas materialiosios ir proceso teisės normas ir kad tai galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo priėmimui. Kasacinio skundo argumentais taip pat nepagrindžiamas nukrypimas nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos bei [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 2 punkte nurodyto kasacijos pagrindo egzistavimas.

Kasacinis skundas pripažintinas neatitinkančiu [CPK 346 straipsnio](#) 347 straipsnio 1 dalies 3 punkto reikalavimų, todėl jį atsisakytina priimti ([CPK 350 straipsnio](#) 2 dalies 3, 4 punktai).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 350 straipsnio 2 dalies 3, 4 punktais, 4 dalimi,

n u t a r i a :

Kasacinį skundą atsisakyti priimti ir grąžinti jį padavusiam asmeniui.

Grąžinti ieškovei P. P. už kasacinį skundą 107 Eur (vieną šimtą septynis eurus) žyminį mokestį, sumokėtą 2023 m. vasario 13 d. AS „Citadele banka“ Lietuvos filiale.

Ši nutartis yra galutinė ir neskundžiama.

Teisėjai

Andžej Maciejewski

Antanas Simniškis

Algirdas Taminskas